

[Klik hier om terug te gaan naar de webpagina](#)

Deze tekst is auteursrechtelijk beschermd en mag niet worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, zonder toestemming van de rechthebbende. © Piet Nowee www.pietnowee.nl

Bron:

Collectie: Het Scheepvaartmuseum, Amsterdam

Inventarisnummer: 1994.0610

Omschrijving: Ooggetuige-verslag van de schipbreuk van de "Koning der Nederlanden" en het verblijf in sloep stuurboord nr. 3 opgetekend door G. Keijzer.

Getracht is om het verslag zo letterlijk mogelijk over te nemen, dit is redelijk gelukt. Het oorspronkelijke document was op een paar plekken licht beschadigd en enkele woorden waren moeilijk te lezen en/of te begrijpen.

Verslag Boot S.B. nummer 3

Op 24 september 1887 verlieten wij 's morgens om 9 uur onder gunstige omstandigheden de rede van Batavia. Reder was opgetuimd en welgemoed en geen wonder daar wind en zee mede werkten om onze reis te voortspoedigen. Tien dagen gingen wij onder een goede gelegenheid vooruit. Toen dinsdag 's avonds omstreeks 9 uur de machine opeens zwaar doorsloeg, dadelijk werd de machine gestopt onderzocht wat daarvan de oorzaak was. Bij onderzoek bleek dat de schroefas gebroken was en bij zijn laatste omwenteling een lek in het schip gemaakt had. Toen lagen wij dinsdag 4 oktober te drijven. Alle pompen werden in het werk gesteld, wij werkten de gehele nacht om lading overboord te gooien, alles tevergeefs. In de nacht zag de Kapt zich genoodzaakt om de sloepen zoveel mogelijk van al het mogelijk te laten voorzien en de passagiers te waarschuwen zich ten alle tijde gereed te houden om het SS te verlaten.

's Morgens 5 oktober om 7½ uur werd ons gezegd van in de sloepen te moeten gaan. In de grootste orden ging men in de sloepen. Om 9 uur dezelfde morgen dreven er zeven zwaar beladen sloepen om het SS Koning der Nederlanden, die nog als een trots zeekasteel met volle zeilen al slingerend zich rustig op de woelige zee voortbewoog. Vlak daarna zonk in de tijd van één minuut het prachtige kasteel de Koning der Nederlanden in de diepte met zich meenemend al wat wij bezaten daar alle sloepen te zwaar beladen waren om andere kleederen mede te nemen als hetgeen wij aan het lijf hadden. De Koning der Nederlanden was niet meer daar dreven wij nu met ons 7 sloepen in de grootte oceaan, niets kunnende zien lucht en water zover ons oog zag.

Nu eerst begon het zwerven van 213 mensen. Bij het verlaten den boot had Kapt Bruins gezegd tegen allen om bij elkander te zullen blijven. De Kapt zelf zou in de mast een rode lantaarn nemen teneinde wij zijn boot ten alle tijden zou kunnen onderscheiden. De eerste dagen ging het wel, was er somtijds in de nacht wat veel wind en dacht ons zeeën overnemen, doch daar wij alle goed doorvoed van boord waren gegaan en dus nog geen de minste honger gevoelden waren

wij ondanks onze natte kleedert en tamelijk opgetuimd en vol moed.

Daar 10 of 11 dagen zoals wij hoorden dat de reis zou duren nog wel te overkomen waren.

De eerste dagen nu eens voor een paar uur uit het gezicht dan weder eens een ander, doch wij waren alle betrekkelijk kort nabij tot zaterdag 's middags 7 okt. toen de wind sterk begon te wakkeren en tegen de nacht steeds sterker werd. Deze boot sloep nummer 3 onder ordent van den Bootsman G. Keijzer was beladen met 28 man waaronder een dame en had nog geen voetboord. Zoodat toen de wind sterker werd wij genoodzaakt waren af te houden. In de nacht passeerde ons de boot BB nr. 3 die beloofde bij ons te zullen blijven en een paar uur later passeerde ons den Kapt die wij ook niet weder gezien hebben. De gehele nacht waren wij nat van het zeewater en van hevige regenbuien. Tegen de morgen was de wind bedaard, de zee verminderde maar de regen viel nog altijd met stroomen uit de lucht. Tegen 12 uur in de middag kwam de zon door en hadden wij zo goed en kwaad als het ging gelegenheid om onze kleedert en te droogen. Met drie boten waren wij toen nog bij elkander, een vierde zagen wij nog in de horizon. Die dag en nacht bleef het zeer stil, twee van de boten lagen ons nog uit het gezicht in de nacht doch de derde waar een officier in zat was bij ons gebleven.

De volgende dag kregen wij 's middags een briesje dat tegen 12 uur in de middag sterker werd, om dezelfde tijd vernamen wij nog 24 à 25 Duitse mijlen van de Chagos eilanden afwaren. Dat gaf vreugde in de boot, nog zo 'n kleine afstand en toen hadden wij goede wind en dachten wij hoogstens 4 à 5 dagen en wij zijn geted, in onze verbeelding stelden wij reeds onze landing voor. Maar helaas hoe spoedig was onze hoop vervlogen, want tegen de nacht was de wind zeer hard geworden met hoge zeeën vergezeld met hevige regenbuien en sloeg onze eenigste hoop namelijk de boot die bij ons was en ons de weg zou wijzen daar in onze boot geen officier was ver van ons af. Van die tijd af aan zijn wij geheel alleen geweest en hebben de weg zelf gezocht. Tegen de morgen ging de wind liggen, de zee bleef even hoog ondanks de regen nog met stromen uit de lucht verpletterend op ons neer viel. Zo ver ons oog zag, niets dan water en lucht, geen spoor van een andere boot. Daar lagen wij nu reddeloos als wij waren, rillende van koude nog steeds verpletterende regenbuien die met de zee wedijverde wie ons natter zou maken niet wetende waar wij waren en zonder enige hoop op redding zaten wij met doornatte kleedert en zo een ellendige toestand moedeloos in de boot.

Nu eerst begon onze ellende alle dagen hevige wind vergezeld met zware regenbuien altijd doornat, hongertig daar wij slechts één scheepsbeschuit met 2 kopjes water daags kregen. Maar nog erger was onze ellende nog vreselijker onze toestand na veertien dagen werd ons rantsoen verminderd op een half beschuit daags met 2 kopjes water. Onverschillige moedeloosheid maakte zich van vele meester en vertergerde de toestand ziende daar sommige koorts hadden die hun in hun hoofd sloeg en door hongert en gebrek geheuld gingen zij overboord om brood te kopen, één is verdronken een ander met grootste moeite geted. De meeste met open handen en opgezwollen voeten, het gehele lichaam zout uitgebeten zodat liggen en zitten bijna onmogelijk was en nog altijd wedijverde zout en zoet water wie van beide ons het natst zou maken.

In 32 dagen niet het genot te hebben gemaakt van droge kleedert en te kunnen dragen en het

lichaam naar behoren te kunnen uitstrekken. De minste aanraking veroorzaakte veel pijn, gaf kolonisten en onderofficieren aanleiding te vloeken en elkander vreselijke verwenschen.

De één dreigde uit moedeloosheid overboord te zullen springen wanneer hij geen drinken kreeg, de ander wilde de porties verdelen en dan overboord springen, daar ons toch allen de hongersdood stond te wachten.

Alles droeg bij om onze toestand te verergeren en onze toestand vreselijker te maken. Ellendig was dan ook onze toestand, wat te doen dan. Nog altijd niets als lucht en water te zien, de porties verminderde en geen uitkomst op redding. Deze dacht aan vrouw en kinderen, wat zal van hun worden als niet meer de broodwinner en vader kan optreden, een ander dacht aan familie en bloedverwanten die hij jaren niet gezien had om nu in hun midden rustig te kunnen leven van hetgeen hij in Indië had overspaard zag nu opeens al zijn geluk de bodem ingeslagen. Al zijn luchtkastelen in rook vervlogen met het zinken van de Koning der Nederlanden. Uit honger naar eten dat verdeeld en opgegeten was, is het goed te begrijpen hoe onze toestand was.

Na nog veel ellende te hebben doorgestaan te veel om op te noemen zag wij zaterdag 5 november land. Dat was vreugde in de boot op alle gezichten was weder hoop te lezen. Ieder hoopte op de volgende morgen daar het land te ver al was om het dezelfde dag te kunnen bereiken. Tegen de avond werd onze hoop sterker daar niettegenstaande het donker werd, er steeds een zwarte streep aan de horizon bleef staan. In de nacht kregen wij weder eenige regenbuien, die weleens waar niet zeer hevig waren, maar toch voldoende om ons weder doornat te maken bovendien was de wind tamelijk sterk en gierde van tijd tot tijd ons nog eenige keren over het lichaam.

Toen wij tegen de morgen het land voor ons zagen, was het eerste werk een dubbel rantsoen eten en drinken te nuttigen daar wij toch redding voor ogen hadden. Weldra zagen wij enig vissersprauwen van de wal afsteken teneinde op de visvangst te gaan. Een der prauwen praaiden wij, namen een visser over, die ons tot loods sterkte en ook veilig aan wal bracht. Niemand van ons konden die verstaan daar zij Htelengeneesch spraken. Toen wij nader aan de kust kwamen zagen wij een 600 à 700 man aan de oever staan. Daar wij niet wisten wat soort volk het was achten wij het raadzaam met 4 man aan de wal te gaan en de overige de sloep te laten bemannen. Gelukkig was het gezicht op een goed volk, later door hun door de branding gedragen waren, te zien lopen of beter geschreven te zien hinken. Door afmatting en flauwte in 32 dagen niet te kunnen lopen, maar steeds op dezelfde plaats te moeten blijven zitten niet eens de benen naar behoren te kunnen uitstrekken is het wel te begrijpen, dat wij moeilijk voortgingen. Toen een half uur later de anderen ook uit de sloep kwamen was het vreselijk om te zien hoeveel moeite zich een ieder moest geven om vooruit te komen, niemand meer een stuk kleederen dat niet geheel of gedeeltelijk aan stukken was of waar de flarden bij neer hingen. Niemand die meer schoenen of een pet had. Alle met bloote voeten die doorgeweekt waren en er gaten van het zoutwater in waren. Daar de grond veel kleine steenen lag ging het lopen nog veel moeilijker.

Uindelijk waren allen bij de commies officier aan huis, waar wij een rijstentafel met vis kregen, dat weken met graagten maag naar verlangd was, ieder zijn best deed ligt te begrijpen.

Van dat ogenblik aan was onze grootste ellende geleden. Daar wij nu tenminste op tijd naar behooten voeding kregen.

De zondag 6 november zijn wij op dat dorp Dondrah gebleven. De volgende morgen met ossenwagen naar Matiera gebracht waar wij een heerlijk diner stond te wachten voor het eerst in 34 dagen. Dat wij weder warm vleesch en aardappelen proefden er werd dan ook door een ieder vreselijk gegeten, onbegrijpelijk is het dat niemand zich ziek gegeten heeft, daar er maar door gegeten werd zonder te denken mijn maag is nog te zwak om alles te verdragen.

Om twee uur in de middag vertrokken wij met postwagen naar Point de Galle waar wij dezelfde avond om 8 uur arriveerden. Na verloop van een paar dagen ontvangen wij enige kledingstukken van de consulwaarder zodat wij er weder fatsoenlijk uitzagen. Nu was ons enige en vurige verlangen naar de Prins van Oranje die ons naar Holland zou brengen. Nadat wij zaterdag en Zondag vergeefs gehoopt en uitgekeken te hebben kwam maandag 's middag 14 november het SS Prins van Oranje aanstomen. Onze vreugde was groot maar nog grootter was de vreugde toen Dinsdag morgen 15 nov. de Prins het anker ligten en met ons naar het Vaderland stевenden.

Bootsman van het gezonken SS Koning der Nederlanden

G. Keijzer